

SVEA HOVRÄTT
 Avdelning 01
 Rotel 0119

DOM
 2020-10-16
 Stockholm

Mål nr
 T 7237-19

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Attunda tingsrätts dom 2019-05-29 i mål T 4441-18, se bilaga A

PARTER

Klagande

Dennis Åsberg, 19660315-1256
 Mossbovägen 2
 184 91 Åkersberga

Ombud: Advokaten Conny Larsson
 Advokatfirman Singularity Law AB
 Fridhems Gränd 5
 184 91 Åkersberga

Motpart

Bertil Björklunds dödsbos konkursbo
 Adress hos ställföreträdaren

Ställföreträdare: Konkursförvaltaren jur.kand. Ann-Christine Halén
 Ackordscentralen Syd AB
 Nordenskiöldsgatan 24
 211 19 Malmö

SAKEN

Återbäring av legat

HOVRÄTTENS DOMSLUT

1. Hovrätten avvisar Dennis Åsbergs yrkande om nedsättning av ersättnings-
skyldigheten för rättegångskostnader i tingsrätten.
2. Hovrätten fastställer tingsrättens dom.
3. Dennis Åsberg ska ersätta Bertil Björklunds dödsbos konkursbo för rättegångs-
kostnader i hovrätten med 70 000 kr, avseende ombudsarvode, och ränta på
beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från denna dag till dess betalning sker.

Dok.Id 1620854

Postadress
 Box 2290
 103 17 Stockholm

Besöksadress
 Birger Jarls Torg 16

Telefon
 08-561 670 00
 08-561 670 10

E-post: svea.hovratt@dom.se
 www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
 måndag – fredag
 09:00–16:30

YRKANDEN I HOVRÄTTEN

Dennis Åsberg har yrkat att hovrätten ska ogilla den talan som Bertil Björklunds dödsbos konkursbo (konkursboet) fört mot honom i tingsrätten och förplikta konkursboet att ersätta hans rättegångskostnader i tingsrätten. Dennis Åsberg har vidare yrkat att hovrätten under alla förhållanden ska sätta ned hans ersättnings-skyldighet för rättegångskostnaderna i tingsrätten.

Konkursboet har motsatt sig ändring av tingsrättens dom.

Båda parter har yrkat ersättning för rättegångskostnader i hovrätten.

Hovrätten har avgjort målet utan huvudförhandling (50 kap. 13 § andra stycket 2 rättegångsbalken).

PARTERNAS TALAN OCH UTREDNINGEN I HOVRÄTTEN

Parterna har i hovrätten vidhållit de grunder och utfört sin talan på i huvudsak samma sätt som i tingsrätten enligt vad som framgår av tingsrättens dom.

Parterna har i hovrätten lagt fram samma muntliga och skriftliga bevisning som i tingsrätten. Förhöret i tingsrätten med Dennis Åsberg har spelats upp från ljud- och bildfil.

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

Dennis Åsbergs yrkande om nedsättning av rättegångskostnadsbeloppet i tingsrätten

Dennis Åsberg har i sitt överklagande formulerat sina yrkanden på så sätt att hovrätten ska befria honom från det betalningsansvar, genom skyldighet att återbära legatet eller betala dess värde, som han ådömts i tingsrätten samt förplikta Bertil Björklunds dödsbos konkursbo att ersätta hans rättegångskostnader i tingsrätten och hovrätten. Efter att överklagandetiden gått ut har han angett att hans yrkanden ska uppfattas så att

han yrkar att hovrätten under alla förhållanden ska pröva skäligheten i det belopp som konkursboet begärde ersättning för i tingsrätten avseende rättegångskostnader.

Hovrätten anser att de ursprungliga yrkanden som Dennis Åsberg har framställt innan överklagandetidens utgång inte kan tolkas på annat sätt än att Dennis Åsberg vill få till stånd en ändring av tingsrättens dom beträffande återbäring av legatet eller dess värde. Eftersom han har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i tingsrätten får yrkandet förstås så att han också vill bli befriad från skyldigheten att ersätta konkursboets rättegångskostnader vid tingsrätten (se NJA 2004 s. 69). Hans yrkanden kan dock inte anses innefatta ett yrkande om nedsättning av rättegångskostnadsbeloppet i tingsrätten. Eftersom det yrkandet har framställts först efter överklagandetidens utgång ska det avvisas.

Frågan om Dennis Åsbergs återbäringsskyldighet

Hovrätten gör ingen annan bedömning än tingsrätten när det gäller frågan om preskription. Konkursboets krav mot Dennis Åsberg är alltså inte preskriberat.

Som framgår av tingsrättens dom har konkursboet gjort gällande att Dennis Åsberg med stöd av i första hand 21 kap. 5 § ärvdabalken och i andra hand 4 § i samma kapitel ska betala tillbaka det yrkade beloppet till konkursboet.

Av 21 kap. 5 § ärvdabalken framgår att egendom som har utgetts som legat eller i enlighet med en ändamålsbestämmelse ska lämnas tillbaka till dödsboet, om det behövs för att den dödes skulder ska kunna betalas. Finns egendomen inte i behåll, ska ersättning utges för det värde egendomen hade när återlämnande påkallades, om det inte finns särskilda skäl mot detta. Bestämmelsen avser enligt sin ordalydelse återbetalning för att *den dödes* skulder ska kunna betalas. En skillnad föreligger därmed jämfört med ordalydelsen i 4 § samma kapitel, som gäller dödsbodelägare, som anger att ett arvskifte ska gå åter när arvskifte skett innan *den dödes och boets andra skulder* har betalats.

Dennis Åsberg har, som tingsrätten kommit fram till, genom förordnandet i Bertil Björklunds testamente, fått ett legat i form av hälften av den i målet aktuella fastigheten. Det är också så att skatteskulden uppkom efter Bertil Björklunds död genom att dödsboet sålde den fastighet som Dennis Åsberg var hälftenägare i. Eftersom Dennis Åsberg ägde hälften av fastigheten när den såldes har hans samtycke till försäljningen varit en nödvändig förutsättning för försäljningen. Av den utredning som parterna har lagt fram framgår inte varför dödsboet betalade ut hälften av köpeskillingen från fastighetsförsäljningen till Dennis Åsberg utan något avdrag för den skatt som skulle uppkomma med anledning av försäljningen.

I den uppkomna situationen är frågan om 21 kap. 5 § ärvdabalken kan tillämpas på det legat som Dennis Åsberg har fått genom utbetalning från dödsboet.

Som tingsrätten har redovisat fick 21 kap. 4 och 5 §§ ärvdabalken sin nuvarande lydelse genom en lagändring år 1981. Den grundläggande tanken bakom den reform som då genomfördes var att avskaffa det personliga ansvar som dödsbodelägarna dittills hade haft för den dödes skulder. Till skydd för borgenärerna infördes de nuvarande bestämmelserna i bl.a. 4 och 5 §§ om återgång av arvskifte och återbäring av egendom som utgetts som legat.

Nuvarande bestämmelse i 5 § hade sin motsvarighet i den tidigare 21 kap. 6 § som angav att egendom som utgivits som legat skulle återbäras om det behövdes för täckning av gäld. Som hovrätten tidigare har redovisat anger nuvarande lydelse av 5 § att den avser återbetalning för att den dödes skulder ska kunna betalas. Enligt lagtexten skulle alltså inte skulder som har uppkommit efter dödsfallet, och inte är att bedöma som den dödes skuld, omfattas av bestämmelsen. Sådana skulder inbegreps dock enligt den tidigare 6 § och av lagstiftningens förarbeten framgår att någon ändring i sak inte var avsedd. Det var beträffande den nu gällande 5 § i stället fråga om rent språkliga justeringar (prop. 1980/81:48 s. 22 och 41). I doktrinen har beträffande 5 § konstaterats att skulder som har uppkommit efter dödsfallet inte avses enligt lagtexten, men att även en sådan skuld inbegreps enligt den tidigare 6 §. Det har vidare framhållits att det är svårbegripligt hur skillnad ska kunna göras mellan den dödes skulder och skulder som uppkommit efter dödsfallet. (Se Wallin

m.fl., Ärvdabalken Del II, s. 226). Därtill kommer att det i lagens förarbeten har angetts att återgångsreglerna i 21 kap. 4 § avser inte bara den dödes skulder utan också andra skulder som kan åvila boet, t.ex. enligt 18 kap. 3 § ärvdabalken (prop. 1980/81:48 s. 40). De enda exempel som angetts i förarbetena på sådant som kan utgöra ”boets andra skulder” är således begravningskostnader och andra kostnader hänförliga till dödsboets vård och förvaltning. Att bara en dödsbodeläggare, och inte en legatarie, kan bli ansvarig för sådana skulder är naturligt eftersom det bara är dödsbodeläggare som kan vidta den typen av rättshandlingar för dödsboets räkning.

Det är riktigt, som tingsrätten har framhållit, att det bara är dödsbodeläggare som kan vidta rättshandlingar som binder dödsboet och att en legatarie inte med bindande verkan kan ingå avtal för dödsboets räkning. I detta fall har dock skatteskulden ett direkt samband med det legat som Dennis Åsberg har fått utbetalt. Som tidigare har angetts förutsatte en försäljning av fastigheten Dennis Åsbergs samtycke. Skatteskulden är därmed inte jämförbar med sådana kostnader som åvilar dödsboet och som legatarien helt saknar insyn i och bestämmanderätt över såsom t.ex. begravningskostnader eller kostnader för dödsboets förvaltning.

Sammantaget anser hovrätten att 21 kap. 5 § ärvdabalken kan tillämpas på den skuld som uppkommit i detta fall och som konkursboet har begärt återbäring av från Dennis Åsberg.

Hovrätten övergår därför till att pröva Dennis Åsbergs invändningar om att han ska undgå återbetalningsskyldighet på grund av principen om *condictio indebiti* eller proportionalitetsprincipen.

Dennis Åsberg har erhållit legatet genom en utbetalning från dödsboet. Betalningen har inte saknat rättsgrund. Förutsättningarna för att tillämpa principen om *condictio indebiti* är därmed inte uppfyllda och Dennis Åsberg kan inte undgå återbetalningsskyldighet på den grunden.

När det gäller proportionalitetsprincipen ansluter sig hovrätten till det som tingsrätten har angett.

Dennis Åsberg har inte ifrågasatt det av konkursboet yrkade beloppet och hovrätten gör därför ingen annan bedömning än tingsrätten i frågan om det belopp som Dennis Åsberg ska återbetala till konkursboet.

Tingsrättens dom ska alltså inte ändras.

Rättegångskostnader

Vid denna utgång ska Dennis Åsberg ersätta konkursboets rättegångskostnader i tingsrätten och i hovrätten. Konkursboet har i hovrätten yrkat ersättning för rättegångskostnader med 70 000 kr, motsvarande 16 timmars ombudsarvode inklusive mervärdesskatt. Hovrätten anser att det yrkade beloppet är skäligt. Dennis Åsberg ska därmed ersätta konkursboet för rättegångskostnader i enlighet med vad som anges i domslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2020-11-13

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Annika Åkerlind, referent, Lars Wallinder och Lena Blixt.

ATTUNDA TINGSRÄTT

DOM

2019-05-29

Meddelad i

Sollentuna

Mål nr

T 4441-18

PARTER**Kärande**

Bertil Björklunds dödsbos konkursbo
c/o Ackordscentralen Syd AB
Nordenskiöldsgatan 24
211 19 Malmö

Ställföreträdare: Konkursförvaltaren jur.kand. Ann-Christine Halén
Ackordscentralen Syd AB
Nordenskiöldsgatan 24
211 19 Malmö

Svarande

Dennis Åsberg, 660315-1256
Mossbovägen 2
184 91 Åkersberga

Ombud: Advokaten Conny Larsson
Advokatfirman Conny Larsson AB
Fridhems Gränd 5
184 91 Åkersberga

DOMSLUT

1. Dennis Åsberg ska såsom återgång av legat till dödsboet efter Bertil Björklund solidariskt med Bo Andersson betala 390 000 kr samt ränta enligt 6 § räntelagen från den 25 juni 2018 till dess betalning sker.

2. Dennis Åsberg ska ersätta Bertil Björklunds dödsbos konkursbos rättegångskostnad med 114 899 kr, varav 109 375 kr avser ombudsarvode och tidspillan, samt ränta enligt 6 § räntelagen från denna dag till dess betalning sker.

Dok.Id 905743

Postadress
Box 940
191 29 Sollentuna

Besöksadress
Tingsvägen 11

Telefon
08-561 696 02

E-post:
tvistemalarende.attunda.tingsratt@dom.se
www.attundatingsratt.domstol.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

BAKGRUND

Bertil Björklund, 180826-3519, avled den 17 mars 2008. Bertil Björklunds son, Bo Andersson, är ensam delägare i dödsboet efter Bertil Björklund och Dennis Åsberg är legatarie i enlighet med Bertil Björklunds testamente.

Bouppteckning efter Bertil Björklund förrättades den 11 juni 2008. Enligt bouppteckningen utgjordes Dennis Åsbergs legat av hälften av fastigheten Kristianstad Söndraby 9:8 (Fastigheten), aktier och ett fordon. I oktober 2008 beviljades dödsboet lagfart för hela Fastigheten. Dennis Åsberg hade då rätt till halva Fastigheten och dödsboet, genom Bo Andersson, rätt till andra halvan av Fastigheten.

Den 16 december 2008 såldes Fastigheten för 1 360 000 kr. Köparna tillträdde Fastigheten den 2 februari 2009. I egenskap av legatarie erhöll Dennis Åsberg hälften av köpeskillingen, cirka 680 000 kr, som legat.

År 2010 beslutade Skatteverket vid taxeringen för inkomståret 2009 om slutlig skatt för dödsboet med 300 745 kr, varav 289 000 kr utgjordes av vinst från försäljningen av Fastigheten. Sista dagen för betalning av skatteskulden var den 15 maj 2011 men dödsboet lämnade skatteskulden obetald. Några dagar senare restförde Kronofogdemyndigheten skulden och dödsboet blev föremål för verkställighet. Den 21 juli 2014 avslutade Kronofogdemyndigheten sin tillgångsundersökning av dödsboet utan att några utmättningsbara tillgångar till täckande av skulden påträffats.

Den 3 september 2015 skickade Skatteverket en betalningsuppmaning till Dennis Åsberg där han uppmanades att återbetala hela legatet som han erhållit efter Bertil Björklund. Detta var första gången som Dennis Åsberg fick en betalningsuppmaning avseende skatteskulden. Dennis Åsberg bestred betalningsuppmaningen.

Efter ansökan av Skatteverket förordnades en boutredningsman för dödsboet den 26 februari 2016. Boutredningsmannen framställde krav på återgång av legat och

egendom i dödsboet. På grund av att det saknades tillräckliga medel i dödsboet för att betala skatteskulden och att skulden närmade sig preskription ansökte boutredningsmannen i oktober 2016 om att dödsboet skulle försättas i konkurs. Dödsboet försattes i konkurs den 13 oktober 2016. Bertil Björklunds dödsbos konkursbo (Konkursboet) har nu väckt talan mot Dennis Åsberg om återgång av legat.

I en lagakraftvunnen tredskodom från den 30 juli 2018 (Attunda tingsrätts mål nr T 5142-18) har Bo Andersson förpliktats att såsom återgång av arv till dödsboet betala 390 000 kr samt viss ränta.

YRKANDEN OCH INSTÄLLNING

Konkursboet

Konkursboet har yrkat att Dennis Åsberg såsom återgång av legat/arv ska förpliktas att till dödsboet efter Bertil Björklund solidariskt med Bo Andersson betala 390 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från delgivning av stämning (den 25 juni 2018) till dess betalning sker.

Konkursboet har yrkat ersättning för sin rättegångskostnad.

Dennis Åsberg

Dennis Åsberg har motsatt sig käromålet. Han har inte ifrågasatt det yrkade kapitalbeloppet eller ränteyrkandet.

Dennis Åsberg har yrkat ersättning för sin rättegångskostnad.

GRUNDER OCH ÖVRIGA OMSTÄNDIGHETER**Konkursboet**

Arvskifte och utgivande av legat har skett utan att den dödes skulder fullt ut har betalats. Medel har inte heller ställts under särskild vård till betalning av skulderna. Arvskiftet ska därför gå åter och legatet ska återlämnas till dödsboet intill det belopp som behövs för att betala den dödes skulder jämte kostnaderna för förfarandet. Egendomen finns inte i behåll och ersättning motsvarande egendomens värde ska därför utges. Dennis Åsberg har mottagit legat, alternativt arv, motsvarande ett värde av i vart fall 680 000 kr.

Skatteskulden är den dödes skuld och återgång mot Dennis Åsberg ska ske med stöd av 21 kap. 5 § ärvdabalken. För det fall skatteskulden skulle anses vara dödsboets skuld har Dennis Åsbergs legat ersatts av en rätt att utfå en andel av vinsten i samband med fastighetsförsäljningen. Dennis Åsberg har därmed intagit ställning som universell testamentstagare, dvs. dödsbodelägare, och 21 kap. 4 § ärvdabalken ska då tillämpas vid återgång av arv mot honom.

Återgång av totalt 390 000 kr behövs för att den dödes skulder jämte kostnader för förfarandet ska kunna betalas. Av 390 000 kr avser 274 189 kr skatteskulden, 31 250 kr kostnader för boutredningsmannen och 84 561 kr hittills uppkomna konkurskostnader. Det följer av förarbetena till ändringen i ärvdabalken avseende dödsbodelägares ansvar för den dödes skulder att kostnaderna för förfarandet omfattas av återgång.

Ränta yrkas i enlighet med 4 § fjärde stycket räntelagen.

Dennis Åsberg*Preskription*

Kravet mot Dennis Åsberg grundas i ett skattekrav som Skatteverket har mot Bertil Björklunds dödsbo. För skattefordringar gäller en preskriptionstid om fem år. Kravet framställdes första gången år 2015 mot Dennis Åsberg och kravet var vid den tidpunkten preskriberat. Det har inte vidtagits någon preskriptionsbrytande åtgärd mot Dennis Åsberg. Eftersom Dennis Åsberg är endast legatarie omfattar inte preskriptionsbrytande åtgärder som vidtagits mot dödsboet honom. Dennis Åsberg borde ha meddelats personligen om situationen och åtgärderna mot dödsboet. Kravet är preskriberat och kan inte längre göras gällande mot Dennis Åsberg.

Condictio indebiti

Kravet mot Dennis Åsberg kan enligt principen om *condictio indebiti* inte göras gällande mot honom. Dennis Åsberg fått legatet i god tro. Han har inte varit medveten om att dödsboet inte betalat skatten och han har inte heller haft anledning att misstänka att skatten inte hade betalats. I egenskap av legatarie har Dennis Åsberg saknat insyn i och kontroll över dödsboets förvaltning och har inte fått någon information förrän Skatteverket kontaktade honom i september 2015. Dennis Åsberg har också inrättat sig efter legatet och investerat beloppet i sin bostad. Skatteverket har vidare varit passivt mot Dennis Åsberg under en lång tid; sju och ett halvt år. Skatteverket har haft uppgift om att Dennis Åsberg varit legatarie då Skatteverket haft tillgång till bouppteckning och andra handlingar från dödsboet där Dennis Åsbergs ställning framgått. Skatteverket har haft tillgång till information och maktmedel som ger Skatteverket en överlägsen ställning i förhållande till Dennis Åsberg. Det finns även ett intresse i den ekonomiska samfärdseln, dvs. att en legatarie ska kunna lita på att få behålla det som erhållits. Mot bakgrund av omständigheterna – vilka möjligheter Dennis Åsberg haft för att ta tillvara sin rätt, hur Dennis Åsberg har informerats, att Dennis Åsberg försatts i situationen genom att dödsbodelägaren Bo Andersson underlåtit att betala skatt – så blir det orimligt att Dennis Åsberg ska återbära legatet till dödsboet.

Proportionalitetsprincipen

Enligt proportionalitetsprincipen ska myndigheters åtgärder inte gå utöver vad som krävs för att uppnå syftet och ändamålet med åtgärderna. När Skatteverket framställde kravet först direkt mot Dennis Åsberg och sedan via dödsboet och därefter Konkursboet för att på det sättet få in skatten, så ska agerandet uppfylla kravet på proportionalitet. Dennis Åsberg har inte ekonomiska möjligheter att återbära legatet. Om han förpliktas att göra det kommer det att innebära att Dennis Åsberg och hans familj med två minderåriga barn ställs på gatan. Så ingripande konsekvenser kan inte anses uppväga samhällets intresse av att driva in den aktuella skatten.

Konkursboet*Preskription*

För dödsboets skatteskuld gäller en preskriptionstid om fem år. Preskription för en sådan skuld sker fem år efter utgången av det kalenderår då den lämnades för indrivning, vilket i detta fall skedde år 2011. Preskriptionsavbrott har skett i samband med konkursansökan och konkursbeslutet den 13 oktober 2016. Den skulden är därmed inte preskriberad. Konkursboets krav mot Dennis Åsberg är dock inte ett krav från det allmänna. En femårig preskriptionstid gäller inte för återgång av legat.

Condictio indebiti

Principen om *condictio indebiti* är inte tillämplig. Det saknar betydelse för återbetalningsskyldigheten om Dennis Åsberg varit i ond eller god tro vid mottagandet av legatet. Det finns inga relevanta bestämmelser om ond eller god tro i ärvdabalken. Dennis Åsberg har emellertid i och för sig varit i ond tro eftersom det är allmänt känt att det vid en fastighetsförsäljning ofta uppstår en skatteskuld.

Proportionalitetsprincipen

Proportionalitetsprincipen är inte tillämplig i detta fall. Principen gäller i förhållandet mellan enskilda och det allmänna. Det nu aktuella kravet är privaträttsligt.

UTREDNING

Konkursboet har som skriftlig bevisning åberopat bouppteckning efter Bertil Björklund, Bertil Björklunds testamente, likvidavräkning och utdrag ur Kronofogdemyndighetens utsökningsregister.

Dennis Åsberg har på egen begäran hörts under sanningsförsäkran. Han har som skriftlig bevisning åberopat betalningsuppsmaning från Skatteverket, e-postkonversation från Kronofogdemyndigheten, bouppteckning efter Bertil Björklund och Bertil Björklunds testamente.

DOMSKÄL*Konkursboets krav är inte preskriberat*

Det krav på återgång av legat som konkursboet framställt mot Dennis Åsberg är ett privaträttsligt krav och inte ett krav från det allmänna. Att kravet uppkommit till följd av att en skatteskuld hos dödsboet saknar betydelse. Den preskriptionstid som gäller för skattefordringar enligt 3 § lagen (1982:188) om preskription av skattefordringar m.m. är därmed inte tillämplig på det krav som är aktuellt i målet.

I ärvdabalken saknas bestämmelser om preskription av återgång av legat. I avsaknad av sådana bestämmelser kan enligt tingsrättens mening i vart fall inte kortare preskriptionstid än tio år gälla.

Dennis Åsberg fick kännedom om kravet den 3 september 2015, dvs. inom tio år från både det att dödsboets skatteskuld uppkom samt lämnades för indrivning.

Konkursboets krav mot Dennis Åsberg är därför inte preskriberat.

Återgång kan ske med stöd av 21 kap. 5 § föräldrabalken

Genom förordnandet i Bertil Björklunds testamente har Dennis Åsberg fått hälften av Fastigheten, dvs. viss sak. Han är därmed legatarie och inte en sådan universell testamentstagare som är att betrakta som dödsbodelägare. Det saknar betydelse att Dennis Åsberg angetts som dödsbodelägare i likvidavräkningen.

Dennis Åsberg har erhållit sitt legat i form av hälften av försäljningssumman sedan lagfarten på Fastigheten övergått till dödsboet och dödsboet sålt Fastigheten. Den skuld som Konkursboet nu kräver återgång av legatet för att kunna betala är en skatteskuld som uppkom hos dödsboet vid försäljningen av Fastigheten och alltså efter Bertil Björklunds bortgång.

Egendom som har utgetts som legat ska lämnas tillbaka till boet om det behövs för att *den dödes skulder* ska kunna betalas (21 kap. 5 § ärvdabalken). Enligt ordalydelsen omfattas inte dödsboets skulder, som ju uppkommer efter dödsfallet. Sådana skulder omfattas dock av ordalydelsen i 21 kap. 4 § ärvdabalken, där det stadgas att om arvskifte sker innan *den dödes och boets andra skulder* har betalats så ska skiftet gå åter.

Den fråga tingsrätten först har att ta ställning till är om Dennis Åsberg, såsom legatarie, är skyldig att lämna tillbaka delar av sitt legat till täckande av den aktuella skatteskulden, som uppstått hos dödsboet.

Konkursboet har argumenterat för att dödsboets skatteskuld ska anses som den dödes skuld mot bakgrund av att skulden har en nära koppling till den dödes egendom och belastade egendomen såsom en latent skatteskuld redan vid tidpunkten för dödsfallet. En sådan skuld får värderas och antecknas i bouppteckningen efter den avlidne.

En latent skatteskuld kan beskrivas som en skuld som ännu inte uppkommit men som grundas på omständigheter som föreligger. Att en sådan skuld får tas upp i en

bouppteckning har till syfte att uppnå en rättvis fördelning av egendomens värde, dvs. att låta den latent skatten utgöra en särskild faktor vid värderingen av egendomen (se t.ex. rättsfallet NJA 1975 s. 288). Det är alltså inte fråga om en faktisk skuld hos en viss fysisk eller juridisk person. Tingsrätten anser därför att en latent skatteskuld inte bör anses som den dödes skuld i den mening som avses i 21 kap. 5 § ärvdabalken.

Konkursboet har också, med hänvisning till vad som framkommer om bakgrunden till bestämmelsen, argumenterat för att 21 kap. 5 § ärvdabalken ska anses tillämplig trots dess ordalydelse. Tingsrätten gör i den frågan följande överväganden.

21 kap. 4 och 5 §§ ärvdabalken fick sin nuvarande lydelse genom en lagändring i juli 1981 (prop. 1980/81:48).

Genom lagändringen avskaffades dödsbodelägarers dittills obegränsade personliga ansvar för dödsboets skulder och ersattes av nuvarande 4 § om att bodelning eller arvskifte som sker innan skulderna betalats ska gå åter. Dödsbodelägarernas personliga ansvar begränsades alltså till att omfatta bara den återgångspåföljd som regleras i den nu gällande bestämmelsen. Till skillnad från den dittills gällande bestämmelsen infördes dock genom den nuvarande 4 § en reglering om att återgångsreglerna inte skulle omfatta bara den dödes skulder, utan också andra skulder som kan åvila boet, t.ex. enligt 18 kap. 3 § ärvdabalken. I den sistnämnda bestämmelsen anges t.ex. kostnader för begravning eller boets uppteckning, vård eller förvaltning.

När det gäller 21 kap. 5 § ärvdabalken så omfattade den tidigare motsvarande bestämmelsen även skulder som uppkommit efter dödsfallet. Av förarbetena framgår att någon ändring i sak inte var avsedd. Det kan också konstateras att utgångspunkten är att det bara är dödsbodelägare som kan vidta rättshandlingar som binder dödsboet. En legatarie kan inte med bindande verkan ingå avtal för dödsboets räkning. Mot den bakgrunden framstår det som naturligt att återgångsbestämmelsen beträffande dödsbodelägare omfattar även boets andra skulder, medan bestämmelsen avseende legatarie inte gör det.

Tingsrätten konstaterar vidare att det inte skulle vara en rimlig ordning att låta en legataries återbetalningsskyldighet vara beroende av om försäljning av egendomen sker av dödsboet före det att legatet utgetts, eller om legatet utges före försäljningen så att en skatteskuld uppkommer hos legatarien.

Tingsrätten kommer sammanfattningsvis till slutsatsen att 21 kap. 4 § ärvdabalken kan tillämpas på det legat som Dennis Åsberg fått. Tingsrätten övergår därmed till att pröva Dennis Åsbergs invändningar om *condictio indebiti* och proportionalitetsprincipen.

Principen om condictio indebiti medför inte att återbetalningsskyldigheten bortfaller
De principer som har utbildats om *condictio indebiti* avser återkrav när någon har betalat en skuld som inte fanns eller har betalat ett för stort belopp i den felaktiga tron att det fanns en betalningsskyldighet. Det avgörande är om betalningen har skett utan rättsgrund och inte utgör en disposition på så sätt att betalaren frivilligt har valt att betala oavsett om betalningsskyldighet faktiskt föreligger eller inte. Principen gäller alltså misstagsbetalningar. Som utgångspunkt har betalningsmottagaren bevisbördan för att omständigheterna är sådana att betalarens återkravs rätt ska falla.

Dennis Åsberg har erhållit legatet genom en utbetalning från dödsboet. Det har inte framkommit några omständigheter till stöd för att det varit fråga om en misstagsutbetalning. Dennis Åsberg har därmed inte visat att förutsättningarna för tillämpning av principen om *condictio indebiti* är uppfyllda. Han kan därmed inte undgå återbetalningsskyldighet på den grunden.

Proportionalitetsprincipen medför inte att återbetalningsskyldigheten bortfaller
Såsom tingsrätten anført ovan är konkursboets krav mot Dennis Åsberg ett privaträttsligt krav. Den proportionalitetsprincip som gäller i förhållandet mellan enskilda och det allmänna är inte tillämplig mellan parterna. Det gäller även om kravet uppstått till följd av Skatteverkets krav på dödsboet. Dennis Åsberg kan därmed inte undgå återbetalningsskyldighet på denna grund.

Enligt tingsrättens mening utgör inte det som Dennis Åsberg anfört heller i övrigt sådana omständigheter som innebär att hans återbetalningsskyldighet ska bortfalla.

Dennis Åsberg ska återbetala det belopp som Konkursboet begärt

Av det belopp som Konkursboet yrkat återgång av avser 274 189 kr skatteskulden, 31 250 kr kostnader för boutredningsman och 84 561 kr konkurskostnader.

Den egendom som återbärs enligt 21 kap. ärvdabalken ska ersätta även kostnaderna för förfarandet. Om det uppkommer överskott, ska det fördelas efter förnyad bodelning respektive nytt arvskifte (prop. 1980/81:48 s 41). Både kostnaderna för boutredningsmannen och konkurskostnaderna får enligt tingsrättens mening anses som sådana kostnader som omfattas av återgångskravet. Dennis Åsberg har inte ifrågasatt beloppen. Det yrkade beloppet är inte större än det belopp Dennis Åsberg erhållit som legat. Han ska därför förpliktas att – solidariskt med den betalningsskyldighet som ålagts Bo Andersson i tingsrättens dom den 30 juli 2018 i mål nr T 5142-18 – betala yrkat belopp och ränta till dödsboet.

Rättegångskostnader

Dennis Åsberg har förlorat målet och ska därför ersätta Konkursboet för rättegångskostnader. Konkursboet har yrkat ersättning med 114 899 kr för totalt 25 timmars arbete och tidspillan till en taxa om 3 500 kr per timme exklusive mervärdesskatt samt med 5 524 kr för utlägg i form av ansökningsavgift och resekostnader. Tingsrätten bedömer att den yrkade ersättningen är skälig.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 1](#) (TR-02)

Ett överklagande ställs till Svea hovrätt och ska ha kommit in till tingsrätten **senast den 19 juni 2019**. Prövningstillstånd krävs.

Malin Stensbäck

Hur man överklagar

Dom i tvistemål, tingsrätt

TR-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv tingsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Det är inte säkert att du kan lägga fram nya bevis. Vill du göra det ska du förklara varför du inte lagt fram bevisen tidigare.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att motparten ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till tingsrätten. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Tingsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar tingsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till hovrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även hovrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till hovrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med tingsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.

Hur man överklagar hovrättens avgörande

Den som vill överklaga hovrättens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till hovrätten.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till hovrätten senast den dag som anges i slutet av hovrättens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar hovrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningsstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (hovrättens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se